

סוכות- המילה "סכה" והמשמעות בכשרותה

רעיון נפלא של הגאון מוילנא לחג סוכות. שלשת סוגי הסוכות הכשרות לגביי דפנות הסוכה נמצאים ברמז במילה "סכה"...

"בסכות תשבּוּ שבעת ימים." (ויקרא כג', מב')

שלשה סוגי כשרות מצינו בהלכה בעניין דפנות הסוכה.

א. סוכה בעלת ארבע דפנות.

ב. סוכה בעלה שלוש דפנות.

ג. סוכה בעלת שתי דפנות כאשר הדופן השלישית היא בשיעור טפח בלבד שאף היא כשרה.

הגאון מוילנא הפליא בגאונותו ואמר כי שלושה סוגי סוכות אלה מרומזות באותיות של המילה:

"סכה"

ס- האות ס' סגורה היא מארבעת רוחותיה, וזוהי סוכה בעלת ארבע דפנות.

כ- האות כ' סגורה משלושה כיוונים, וזוהי סוכה בעלת שלוש דפנות.

ה- האות ה' סגורה משני צדדים כאשר ישנה רגל קטנה וזוהי סוכה בעלת שתי דפנות והדופן השלישית טפח שאף היא כשרה...

גאונות לשמה...

שמחה אמיתית

רבי זוסיא מהאניפולי נקלע פעם לכפר בערב חג הסוכות והצטער מאחר ולא ידע אם ימצא סוכה כהלכתה וארבעה מינים. היה מהלך בכפר לחפש יהודי, והראו לו על רוכל אחד שגר על גבעה בפאתי הכפר. נכנס אליו רבי זוסיא ושאלו אם יש לו סוכה וארבעה מינים. הנהן הרוכל בראשו. יצא רבי זוסיא להתכוון לקבל את פני החג. טבל בנהר והחליף בגדיו וכשחזר והרוכל הכניסו לסוכה, נעמד תוהה ומשתומם: נרות רבים זולקים, הסוכה כולה מעוטרת בסדינים בוחקים בלובן, במיני פרחים ופירות שנתנו ריח גן עדן ממש. הרוכל קידש נטל את ידיו ובאמצע הסעודה קם, נשא עיניו כלפי מעלה ואמר: ריבונו של עולם, אתה ציוויתנו לשמוח בחג כמו שנאמר ושמחת בחגך. והנה יהודי יחידי אני בכפר ובמה אוכל לשמוח? יודע אני שגדולה שמחתו של אב האומר לבנו לרקוד והוא עושה כן. ואם אני, ריבונו של עולם, יכול להסב לך שמחה, הרי זה בלבד ממלא אותי בשמחה רבה. והחל הרוכל מרקד בהתלהבות עד כדי אפיסת כוחות. לאחר מכן נטל בידו את הכוס ושתה מעט מהיין שנותר בה מהקידוש. ושוב פנה כלפי מעלה ואמר: לך, שונאים אין בכוחם לפגוע בך ובמה אברכך? יהי רצון שתשבע נחת מבניך בני ישראל. הרהר רבי זוסיא: נראה שלא לחינם נקלעתי לכאן. למען אדע עבודת ה' מה היא. ומעיד אני ששעה שרקד הרוכל, רקדו עמו כל הפמליא שלמעלה ולא הייתה כשמחה הזאת מעולם, שקיים הוא את מצוות ושמחת בחגך ללא כל פניות רק משום שכך ציוותה התורה. אשרי שהייתי במחיצתו.

ישראל לסגולתו

סגלה לחלומות רעים

החולם חלומות שמבעיתים אותו, סגלה נפלאה יש והוא לישן מתוך דברי תורה, בכתה של תורה לסלק כל מרעין בישין, ומקורו מהגמרא: כל המשפיע עצמו בדברי תורה וכן אין מבשרין אותו בשורות רעות, וק"ו שלא חלומות רעות.

ועוד יאמין שאין שום מקריות אפלו בחלומות, וכמובא בגמרא (ברכות) "לאדם טוב אין מראין חלום טוב" כדי ליסרו בסיורים ולכפר עוונותיו. והמתבונן יראה פלא גדול בענין החלומות היאך חולם האדם חלומות מענינים שפלא לא חשב עליהם במשך היום ואף לא מזמן רב, והחלומות הנם מגונים שונים ומשנים ואין חלום דומה לחברו, והוא פלא של השגחה, ובכן להנצל מחלומות רעים יש לעשות ג' פעולות:

א. שיאמין באמונה שלמה שהכל בהשגחה.

ב. יתפלל על כך קדם שנתו בברכת "המפיל": "ואל יבהילוני חלומות רעים".

ג. יישן מתוך דברי תורה.

אמת

ד. על-ידי שקר בא לידי גלוי-ערייות ושפיכות-דמים, וגם מכשיל את הכשרים בגלוי-ערייות ושפיכות-דמים, ומראה היתר מן התורה.

לשרת את האורחים

מסופר במדרש רבה (ויקרא פרשה ג) על אגריפס המלך, שביקש להקריב ביום אחד אלף עולות. שלח ואמר לכהן גדול: אל יקריב אדם היום חוץ ממני! בא עני אחד ובידו שתי תורים, ואמר לכהן: הקרב את אלו. אמר לו: המלך צנני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום.

אמר לו העני: אדוני כהן גדול, ארבעה יונים אני צד בכל יום, ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים, אם אי אתה מקריבן, אתה חותך פרנסתי. נטלו והקריבן. לאחר מכן נגלו לאגריפס בחלום ואמרו לו: קרבן של עני קדמך!

שלח ואמר לכהן גדול: לא כך צויתך אל יקריב אדם חוץ ממני היום! אמר לו: אדוני המלך, בא עני אחד ובידו שתי תורים, אמר לי הקרב לי את אלו, אמרתי לו המלך צוני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום, אמר ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שניים ומתפרנס משניים, אם אי אתה מקריב, אתה חותך את פרנסתי, לא היה לי להקריבן! אמר לו המלך: יפה עשית כל מה שעשית.

ומעשה באשה אחת שהביאה קומץ של סולת, והיה כהן מבזה עליה ואומר: ראו מה הן מקריבות, מה יש בזה לאכול מה יש בזה להקריב. נראו לכהן בחלום ואמרו לו: אל תבזה אותה, כאלו נפשה הקריבה. ע"כ. מכאן יש ללמוד שלא העיקר הכמות, אלא העיקר כוונת הלב, שאם נותנים לאורח דבר מועט בשמחה ובמסירות, הרי זה שווה יותר מדברים יקרי ערך של אותם עשירים ונכבדים (ר' אברהם ישראל)

משהו לנשמה

האתרוג והלב

מדי שנה בשנה, בהתקרב חג הסוכות, נוהג היה הגאון מפטרקוב, רבי חיים-אלעזר ואקס, לשגר אתרוג מובחר לאדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר.

בחירת האתרוג בעבור הרבי מאלכסנדר לא הייתה עניין של מה-בכך. הרב מפטרקוב היה מקבל לידי מבוחר גדול של אתרוגים, ומתוכם ברר את הנאים והמהודרים ביותר. הוא היה מסתגר בחדרו עם האתרוגים ובוחרם בקפידה. רק כשחש שלם לגמרי עם בחירתו, אורז היה את האתרוג בר-המזל ברפידת פשתן, ושולחו בידי שמשו אל חצר הרבי מאלכסנדר.

הרבי מאלכסנדר, מצידו, העריך עד מאוד את הטרחה ותשומת-הלב של הגאון מפטרקוב. בכל פעם שהיה שמשו של הרב מופיע בפתח ביתו והאתרוג בידי, היה הצדיק מקבל את פניו בשמחה רבה ובמאור-פנים נדיר.

גם באותה שנה לא שינה הרבי מאלכסנדר ממנהגו זה, והרעיף על שליחו של הרב מפטרקוב חיבה ואהבה. השינוי בא למחרת. הרבי קרא אליו את שמשו האישי ואמר לו: "לא אפרט באוזניך את נימוקי, אך האתרוג הנאה ששיגר לי השנה הגאון מפטרקוב, אינו נראה לי והייתי רוצה אתרוג אחר. אבקשך אפוא לחוש אל הגאון, להשיב לו את האתרוג הזה ולבקשו להואיל ולשלוח לי אתרוג אחר, כדי שאוכל לברך עליו בשמחה שלמה" גדולה הייתה מבוכת השמש נוכח המשימה הבלתי-נעימה שהטיל עליו רבו. איך יבוא אל הרב מפטרקוב ויחזיר לו את האתרוג הנאה ששיגר? ומה יאמר לו? ובכלל, לא נאה להשיב מתנה ועוד לבקש אחרת במקומה...

אך חזקה עליו מצוות רבו, קם השמש ונסע לפטרקוב. כמי שכפאו שד, מסר את דברי הרבי לגאון, ממתין בחשש לתגובתו. התעטף הרב מפטרקוב במחשבותיו, כמחפש אחר מוצא של כבוד מהעניין. לפתע עלה על שפתיו חיוך דק. "יש לי רעיון", אמר. "הבוקר שלחתי אתרוג מהודר לרב פלוני, המתגורר באחת העיירות הסמוכות. אמנם לעניות דעתי האתרוג שבידך עולה עליו בהדרו, אך רואה אני כי 'לא מחשבותי מחשבותיכם'. אין לי אפוא ברירה אלא לנסוע לאותו רב ולבקש ממנו להחליף את אתרוגו באתרוג שבידך. אולי דווקא הוא ישביע את רצונו של הרבי מאלכסנדר."

כשהגיעו השניים לביתו של הרב בעיירה הסמוכה, כבר הייתה השעה שעת לילה. הופעתם של הגאון מפטרקוב ושמשו של הרבי מאלכסנדר בשעה כה מאוחרת בביתו, הבהילה מעט את הרב. אך כששמע את בקשתו יוצאת-הדופן של הגאון מפטרקוב, התחלפה הבהלה בצער. בשעות שהחזיק באתרוג, מאז הבוקר, כבר נקשר אליו נפשית והחל לחבבו. קשה היה לו להשלים עם מסירת האתרוג, גם תמורת אתרוג אחר, נאה לא פחות. אף-על-פי-כן לא עלה על דעתו לסרב לגאון מפטרקוב, על-אחת-כמה-וכמה בידועו למי מיועד האתרוג. בלב כבד מסר אפוא הרב את אתרוגו לידי שמשו של הרבי מאלכסנדר, ותחתיו קיבל את האתרוג שחזר מאלכסנדר. שמח השמש שמחה רבה, על שעלה בידו להשיג בו-ביום אתרוג אחר, מהודר גם-כן. בכל ליבו קיווה כי האתרוג הזה ימצא חן בעיני הרבי.

עם שחר נכנס השמש אל הרבי והציג לפניו את האתרוג החדש והמהודר. "ממש שופרא דשופרא", לא היה השמש יכול להתאפק מלחוות את דעתו.

הרבי נטל את האתרוג בידי, הרימו אל האור והביט בו מכל צד ועבר. כעבור רגע נתכרכמו פניו והניחו. "אתרוג של עצבות ועוגמת-נפש הבאת לי", אמר לשמש הנדהם. "עוגמת-נפש", הוסיף ומלמל לעצמו, "עוגמת-נפש"... ביקש הרבי מהשמש לספר לו כיצד השיג את האתרוג. השמש סיפר ופניו של הרבי נחמצו. "ובכן, סע לאותו רב והשב לו את אתרוגו. שלו הוא. לא אברך על אתרוג שיש בו קמצוץ של עוגמת-נפש לאדם כלשהו מישראל!". חג הסוכות כבר בפתח ולרבי מאלכסנדר עדיין אין אתרוג. יומיים לפני החג פנה אל שמשו ואמר: "הלוא הרב מפטרקוב שולח לי בכל שנה תיבה של אתרוגים פשוטים, כדי לתלותם לנוי סוכה. הבה נפתח את התיבה, אולי נמצא בה אתרוג נאה לברכה". משתומם נשא השמש את התיבה אל הרבי ופתחה. החל הרבי לברור בין האתרוגים עד שהניח ידו על אחד מהם וחיוך של שביעות רצון עלה על פניו. "הנה אתרוג לתפארת", אמר, "'הדר' אמיתי". עוד דקות רבות הוסיף הרבי להביט באתרוג מכאן ומכאן, ושתי עיניו נוצצות, כמוצא שלל רב. פתאום הבחין בשמש המתבונן בו. "אה!", הניף הרבי את ידו בביטול, קורא את מחשבותיו. "כלום מבין אתה באתרוגים? הלוא האתרוג משול הוא ללב, ואיזו השגה יש לך בלבבות?..." באותה שנה לא חדל הרבי מאלכסנדר מלהשתבח באתרוגו. ובאחד מימי החג אף הוסיף ואמר לחסידיו: "לי יש הצלחה, ברוך ה', שאני זוכה תמיד לאתרוגים מהודרים. אולם דעו לכם דבר אחד - כשמביאים לי אתרוג, אינני מביט בו עד לאחר הסליחות של שלוש-עשרה מידות. כי אז, בדמעות הזולגות באמירת הסליחות, מתכבסים כל כתמי האתרוג והוא נהפך להיות נקי וזך מכל רבב..."